

Pınar Kür:

“Tiyatro ve sinemanın görselliğini, kendi yaratılış sürecimde de yaşarım.”

23 Kasım 2006 tarihinde film merkezinin konuğu ünlü yazar Pınar Kür'dü. Moderatörlüğünü Yamaç Okur'un yaptığı söyleşide Pınar Kür'ün Robert Kolej'deki ve yurt dışındaki yıllarından ve sinemaya uyarlanan eserlerinden bahsedildi. Gösterilmek üzere Ingmar Bergman'ın Yedinci Mühür (Det Sjunde Inseplet, 1957) adlı filmi seçen Pınar Kür'le, katılımın yüksek olduğu bir söyleşi gerçekleştirildi.

Robert Kolej yıllarınız nasıl geçti?

Pınar Kür: Açıkçası en mutlu yıllarım Robert Kolej'de geçti. Çünkü o yıllarda üniversitedeki politik hareketler başlamamıştı. Salt öğrencilik yaptık, tiyatro yaptık. Gece yaralarına kadar okulda kalırdık. Okul o kadar güzeldi ki dersler biter prova yapardık, provalar biter oturur sohbet ederdik. Nazmi vardı Bebek'te, oraya gidenlerle sohbet ederdik. Küçük bir meyhaneydi, eski yıllarda Yahya Kemal de gelirdi. Tiyatrocular, yazarlar gelirdi biz de onları izledik. Orası şimdi büyük bir apartmandır. Küçük Bebek'te koca bir bahçe idi. Okulda hocalarım arasında sizin de bildiğiniz isimler vardı. Profesör Hilary Sumner Boyd¹,

¹ Robert Kolej'in Humanities (Temel Bilimler) profesörüydü.

John Freely², Keith Greenwood³, David Garwood'du. Şimdi Greenwood'un oğlu burada, o zaman küçüktü. Boyd, "RC Players"ın (Robert Koleji Tiyatro Oyuncuları) hocası, danışmanı idi. Çoğu eseri İngilizce oynardık. Burada Troilus ile Kressida'yı⁴ oynadık, Claire rolünde olduğum olan J. Genet'nin Hizmetçiler'ini⁵ Türkiye'de ilk kez oynadık. Medea'yı⁶ oynadım mesela. Ama bunların hepsini İngilizce oynadık Türkçe hemen hemen çok az konuşulurdu kampüste. Türk edebiyatı dersine şair Ahmet Kutsi Tecer gelirdi bir tek o, dersini Türkçe işlerdi. Ondan başka çok fazla Türkçe konuştuğumuzu hatırlamıyorum. John Freely fizik hocası idi ama tiyatroyla uğraşır, tiyatroyu severdi. Mesela Boyd oyunlardan sonra evinde parti verirdi. Kaç kişi davet edilmek isterdi ama o sadece tiyatrocuları çağırırdı. Büyük prestijdi Boyd'un partilerine gitmek. Çok eğlenirdik, içki içerdik. Evi kampüsteydi, şimdi ne oldu o evler bilmiyorum.

Orta Kantin'in üstünde tiyatro salonu vardı öbür tarafında da parti verdiğimiz bir yer vardı. Aşağısında Kazım'ın karşısında Gymnasium (Jimnastik Salonu) vardı. İşte o zamanlar iki tane yer vardı: biri Kâzım, biri de Tuck Shop dediğimiz, şimdiki Sosyete Kantin'di. Aşağı yukarı yine aynı ayrışmaydı. Müzikseverler, tiyatrocular yani "entel" dediğimiz takım Kazım'a giderdi. Arabası, parası olan, sporcu, kız peşinde koşanlar filan öbürüne giderdi. Benim zamanımda çok az kız vardı zaten, çok rağbetteydik. Biz ilk giren kızlardandık ve onun için de kız kolejinin hegemonyasını yıkmıştık. Oradakiler bizden nefret ederdi "o adam-

² Fizik profesörü. Hilary Sumner-Boyd ile birlikte yazdığı meşhur *Strolling through İstanbul* dahil olmak üzere, çoğu Türkiye üzerine otuzdan fazla seyahat kitabının yazarı ve müşterek yazarıdır

³ Keith Greenwood 1950 yılında Robert College'ta biyoloji dersleri verdi. ABD'de doktorasını tamamlayıp 1957 yılında tekrar geri dönerek Amerikan Edebiyatı dersleri vermeye başladı

⁴ William Shakespeare, *Troilus and Cressida*, 1609

⁵ Les Bonnes, 1947

⁶ Euripides, MÖ. 431

lar bizle daha yakın, bize bakıyorlar oraya kadar gitmiyorlar” diye. Şimdiki Humanities (Temel Bilimler) binası akademi dediğimiz liseydi. Robert Kolej liseydi. Biz de Robert Kolej Yüksekokulu idik. Daha Boğaziçi Üniversitesi yoktu zaten. O akademideki çocuklar daha çok kız koleji ile ilgilieniyorlardı. Öbür üniversitedekiler bizimle ilgileniyordu.

77 diye bir şeyimiz vardı bizim. 77, okulun kapanmasına 77 gün kala yapılan bir ayaklanma idi. Bir kral, prens ve ona göre prensesler seçilirdi. Amerikan usulü şeylerdi. Robert Koleji Yüksek Okulu’na kızlar gelmeye başladığı zaman kral ve kraliçeler öbür taraftan seçileceğine artık buradan seçilmeye başlandı. Öyle bir hanedan savaşları doğmuştu.

Ben bu okulun özellikle fiziksel görünümünü de çok severdim. Bebek’e inen koruda bundan beş altı yıl önce bile bülbül sesi duyabiliyordum. Şimdi hala var mı bilmiyorum. İstanbul’da bülbül kalmamıştı o koruda bülbül vardı. Her seferinde “iyi ki burayı papazlar alıp kapatmış yoksa apartmanlar dikilecekti nefes alacak yer kalmayacaktı” derler. O zaman bu kadar büyük yapılaşma yoktu ama başlamıştı. Şimdi de hiç değilse Boğaziçi’nde yeşil, güzel, manzarayı görebileceğiniz soluk alabileceğiniz bir yerdesiniz. Gelirken çok ağlayarak geldim. Çünkü beni buraya Amerika’da evlenmek istediğim gençten ayırmak için getirmişlerdi. Pek ağlamıştım ama sonra burada çok mutlu bir zaman geçirdim.

O dönem, Robert Kolej’deki kültür sanat hayatından özellikle sinemadan bize bahsedebilir misiniz?

Pınar Kür: Classical Music Club (Klasik Müzik Kulübü) vardı. Çok faal olarak tiyatro vardı. RC (Robert College) Players vardı. Liselilerin, Hazırlık Okulu’nun, Kız Koleji’nin ayrı tiyatrosu vardı. Çok yoğunluklu tiyatro yapıyordu. O zamanlar 1960’lar Türkiye’deki tiyatronun da çok parlak olduğu dönemlerdi. Yıldız Kenter, Haldun Dormen, Gülriz Sururi, Haldun Taner vardı. Yani bütün Beyoğlu baştan aşağı tiyatroydu ve hep de dolardı. Bizim okuldan yetişmiş tiyatrocular o sırada çok faaldiler. Engin

Cezzar ve Haldun Dormen ilk aklıma gelenler. Tunç Yalman şehir tiyatrosundaydı. Şirin Devrim de bir süre oradaydı. Genco Erkal, Çiğdem Selışık benden önce idi, bizim dönemden çıkan tiyatrocuyu ben olacaktım sonra olmadı. Nevra Serezli bizim dönemdendi.

Kampüs dışındaki hayat nasıldı? Sinema filmine gider miydiniz?

Pınar Kür: Tabii. Günleri bile vardı. Yeni Melek'e diyelim ki Pazartesi günü yedi seansına gidilir ve balkona oturulurdu. Emek Sineması'na şu saatte gidilir falanca yere oturulur. O zamanlar "şebeke" diye bir şey vardı. Onla otobüse de binerdik ayrı indirim alırdık. Paso demezdik. Herhalde liseliler paso derdi, biz üniversiteli olduğumuz için demezdik. O dönem hem Amerikan filmleri hem de Fransız filmleri vardı. Demin sözünü ettiğim *La Notte*'yi (Gece, Yön: Michelangelo Antonioni, 1961) Emek Sinemasında görmüştüm. *La Dolce Vita* (*Tatlı Hayat*, Yön: Federico Fellini, 1960) filmini de aynı şekilde gördüm. Sonra gittiğimde Fransa'da da gördüm. İtalyan sineması Türkiye'ye çok geliyordu. İlk aklıma gelen *Divorzio all'italiana* (*İtalyan Usulü Boşanma*, Yön: Pietro Germi, 1961).

O dönem sinema mecmuaları da çoktu.

Tabii ama daha ilkeldi. Yıldız vardı. Ses Dergisi'nin oyunculuk yarışmaları olurdu. Hülya Koçyiğit, Tarık Akan, çoğu oyuncu bu Ses yarışmalarından çıkmıştı.

İngiliz Dili Edebiyatı'nı bitirdikten hemen sonra mı Fransa'ya gitmeye karar verdiniz?

Laf aramızda Amerika'daki sevgilimden sonra burada başka birisini buldum. Onun okulunu bitirmesini bir sene bekledim. O sırada Amerikalıların yanında bir sene sekreter olarak çalışarak bir kâbus hayatı yaşadım. Niyetimiz Paris'e gitmekti, kalktık Paris'e gittik. Tabii Fransızcam zayıftı. Amerika'daki lisede en iyi notları alıyordum ama oradakiler lisana karşı o kadar kabiliyetsizler ki. Hatırlıyorum, Türkçeye geçmiş Fransızca kelimelerden de prim ya-

pardım. Biri, “skate nedir?” diye sorarken “paten” diye çıkardım oradan. Ama İngilizce bildikten sonra Fransızca öğrenmek o kadar zor olmuyor. Başta biraz bocaladım ama yoğun olarak o ülkede yaşıyorsunuz, sinemasına gidiyorsunuz, insanlarla konuşuyorsunuz vs. dolayısıyla altı ay içerisinde Fransızca’yı hallettim. Benim asıl sinema tutkum Fransa’da başladı. Az insan tanıyınca, Paris de hercümerç bir kent olunca, kendimi durmadan sinemaya atardım. Çok sinema vardı. Oralara giderdim. Bir şey bulamadım mı Sinematek’e giderdim. İki tane vardı. Neredeyse sabahtan akşama kadar film gösterirlerdi. Onun için, Paris’e ilk gittiğim, yalnız olduğum dönemlerde sinemaya çok ilgi gösterdim.

O zamanlar üniversite camiasında sinemaya gitmek biraz ödevdi.

Evet, tabii. Ama ben bir de yapacak işim olmadığı için giderdim. Doktoraya yazılmıştım ama Fransızcam çok yeterli olmadığı için zorlanıyordum. Öğrenci Müfettişliği vardı boş durmanıza müsaade etmezlerdi. Okulda değilseniz hemen döviz hakkı denen bir şey vardı onu alırlardı. Bunlar herhalde sizin için masal gibi oluyordur. Parayı ananız, babanız da verse Fransa’ya Frank göndermek için Türkiye’den izin almak gerekiyor. O izni de eğer okumuyorsan vermiyorlar. Festivaller olurdu. Bütün dünyadan tiyatrolar gelir ve baharda iki-üç haftalık bir etkinlik olurdu. Onun bünyesinde bu film merkezi gibi bir şey açılmıştı. Dönemin genç profesörlerinin katılabileceği bir atölye çalışması gibi bir şeydi. Ünlü tiyatro adamları orada konuşmalar yaparlardı. İki ay sürüyorsa her gün ders vardı ve sınava da girilirdi. İlk bölümde teorik ikinci bölümde ise pratik olarak piyesler sahneye konurdu. Oraya katıldım. Türkiye’deyken yazdığım iki üç oyundan biri, Robert Kolej’de öğrenciyken oynanan oyunum “Kuru Kuru Kurbanın Olam”dı. Bu bir iskeletle bir kadının aşkıydı. Samuel Beckett, Eugene Ionesco tiyatrosunun yarattığı yenilikçi akımın bir ürünü idi. Fransızca’ya da çevrildi. O festival çerçevesinde oynandı. Doktorayı biraz ikinci plana bıraktım. Başlangıçta

daha çok tiyatro yapayım, sinemaya yapayım istedim. Doktorayı da zaten tiyatro konusunda yaptım.

O yıllarda Fransa'da Sinematek yıllarından biraz bahsedebilir misiniz?

Pınar Kür: Godard filmleri bile “çıkıttı mı” diye beklenirdi. Godard, Chabrol, Truffaut gösterilirdi. Alain Resnais'ye özellikle hayrandım. *Last Year In Marienbad* (*L'Anée dernière à Marienbad*, 1961) filmi beni çarpan bir filmidir. Diğer filmleri şimdi aklıma gelmiyor. En parlak dönemimdi. Fellini'ye hayrandım. *Sekiz Buçuk*'u (8½, 1963) belki on defa görmüşümdür ve her gördüğümde başka bir şeyi fark ederim. Sinemada normalde böyle bir şey olmaz. Belki bir kitabı onuncu okuyuşunuzda yeni bir şey fark edebilirsiniz ama sinemada zor.

Niye Ingmar Bergman'ı seçtiniz?

Paris'te otururken çok filmi gördüm ama *Yedinci Mühür* (*Det Sjunde Inseplet*, 1957) bana ilk yumruk atan filmidir. 15-16 yaşında New York'taydım, Türkiye'ye bile dönmemiştim. O zamana kadar Amerikan filmleri haricinde herhangi bir şey seyretmemiştim. Türkiye'den gitmeden önce de iki tane film hatırlıyorum, okul götürmüştü. Bir tanesi *İstanbul'un Fethi* (Yön: Aydın Arakon, 1951), diğeri *Barbaros Hayrettin Paşa* (Yön. Baha Gelenbevi, 1951).

New York'un Forest Hills diye bir yerinde oturuyorduk. Tenis turnuvaları filan yapardık. Üst orta sınıfın yaşadığı bir yerd. Oranın lisesine gidiyoruz. Benim kafa dengi bir arkadaşım var ki oradakileri beğenmiyoruz ve daha bohem bir hayat istiyoruz. Onun için hafta sonları Greenwich Village'a kaçıyoruz. Oradaki kafelerde oturup oğlanlarla film izliyoruz. Oradakiler aktörler, yazarlar bizden büyükler. Pek fazla yüz de vermiyorlar ama olsun biz o havayı soluyoruz. *Yedinci Mühür*'ü yabancı film gösteren bir sinemaya gittiğimiz günlerden birinde, sanat sineması az olan New York'ta gördük. Girelim mi girmeyelim mi Bergmanmış bak diğerlerini de tanımıyoruz İsveç filmiymiş hem derken girdik ve ben nasıl bir yumruklar yedim ora-

da? İncil'den, Ortaçağ savaşlarına referanslar var filmde. Bunları bilmeme rağmen film atmosferiyle, oyuncularıyla, çekimleriyle beni öyle bir içine aldı ki. Oradan başka bir insan olarak çıktım. Dünyada böyle şeyler de var mı? Belki bu, sadece sinemaya değil tiyatroya başka sanatlara da açılmamı sağlamıştır. O gün bugündür bir daha da görmedim filmi. Fransa'da Bergman'ın başka filmlerini gördüm ama o filmine denk gelmedim. Buraya gelirken çok düşündüm *Sekiz Buçuk* mu *Yedinci Mühür* mü diye?

Daha sonra bana aynı şekilde yumruk atan filmlerden biri *La Notte* (*Gece*, Yön: Michelangelo Antonioni, 1961), bir tanesi de *Sekiz Buçuk*'tur. Fellini çok daha zengin, parlak ama Bergman'ın çok kara kuru bir yaklaşımı var. Ortak yanları ise çok çarpıcı bir şekilde yakalıyorlar ve seni içine alıyorlar. Tekrar tekrar izlettirebiliyor. O kadar çok değildi tekrar tekrar gördüğüm film. Şimdi ne alaka diyebilirsiniz ama tekrar tekrar görmekten zevk aldığım bir diğer film de Billy Wilder'ın *Some Like It Hot*'dır. (*Bazıları Sıcak Sever*, 1959).

İlk kitabınız otuz yıl önce 1976'da, Paris dönüşünde çıkıyor. O zamana kadar herhalde biriktiriyorsunuz ve 1976, 77 ve 79' da art arda kitaplarınız çıkıyor.

Evet, orada o birikimin de üst üste gelmesi var dediğiniz gibi. Üç kitap da birbirine çok yakın çıktı ama ondan sonra biraz daha ağırdan gidiyor ve uzun bir ara da var.

Sinema da tiyatro da beni epey besledi. Mekân tariflerine çok yer veririm. İlla ki o mekânı göstermek amacım var. Örneğin insanlar hayalidir de mekânlar gerçektir benim kitaplarımda. Bu, sinemadan ve tiyatrodan geliyor. Bir hikâyeyi kurarken hep sahne sahne kurarım ve gözümün önünde insanlar yürür, oturur, kalkar. Tiyatro ve sinema görselliğini mutlaka kendi yaratılış sürecinde yaşarım.

Filme uyarlanan üç kitabınız var. 1985 de Feyzi Tuna *Bir Kadın Bir Hayat*'ı çekiyor. *Yarın Yarın*⁷, Sami Güçlü yönetmenliğinde 1987'de çekiliyor; 1986'da da *Başar Sabuncu *Asılacak Kadın'i⁸ çekiyor.**

Pınar Kür: O dönem sinema dergilerine bakarsanız, yönetmenlerle kanlı bıçaklı olup birbirimize hakaret ettiğimiz yazılar var. Vaziyet şudur: Beni 12 Eylül'den sonra üniversiteden attılar. Kocamdan da ayrılmıştım, işsiz kaldım. Gazetelere, dergilere röportajlar yaparak hayatımı kazanıyordum. Bu arada Atilla İlhan aracılığıyla Feyzi Tuna ile tanıştım. Feyzi Tuna'nın asistanı Atilla İlhan'ın karısı idi. Feyzi'den senaryo teklifi geldi. Hikayeyi düşündüm, kafamda kurdum. Türkan Şoray oynayacak ona göre dediler. Türkan'la da Cihan Ünal o zaman evliydi. Ben de bir hikâye kurdum. Adı sonra "Bir Kadın Bir Hayat" oldu. Fakat benim kurduğum hikâyeye pek sadık kalmadılar. Örneğin ilk başta kocası kadını aldatıyor, kadın da kocasından ayrılıyor, kendi başına hayatını kurmaya çalışıyor. O arada bu kadın Cihan'la karşılaşılıyor, sonra Cihan da evli çıkıyor. Sonunda kadın Cihan'ı da bırakıp tek başına hayata devam ediyordu yazdığım hikâyede. Hikâyeyi anlatmaya başladığım andan itibaren Feyzi Tuna ile aramızda şöyle laflar geçiyordu: "Bu kadın aptal mı niye böyle yapıyor?" diyor, ben de "aldatıldığı için terk ediyor" diyorum. Feyzi de şaşırıp "aldattı diye kocasını kim terk eder?" diyor. Ben de artık pragmatik yollara başvurup soruyorum: "Bu kocayı terk etmezse Cihan'la nasıl tanışacak?" diyorum. O zaman şöyle yapalım diyor, "kadını eve getiririz kocasını yatakta başkasıyla yakalasın sonra boşanmayı düşünür". Sonra ayrıldıktan sonra kadın kendi hayatını yaşarken birtakım adamlar asılıyor, bunu reddediyor. Ayakta durmaya çalışan dul kadın. Böyle sahneleri de yumuşatıyor ki aman aman. Sonunda Cihan'la ayrılma aşamasında

⁷ Can Yayınları, 1976

⁸ Can Yayınları, 1979

da artık koştuk, çünkü Feyzi “bunlar Cihan’la nasıl ayrılacak olur mu öyle şey mutlu yaşayacaklar” dedi. Ben de “al ne yaparsan yap hikâyeyi, benim adımları da kullanma!” dedim. Feyzi filmi yaptı, altına da inatla koyma dediğim halde Pınar Kür diye ismimi koydu. Kıyametler koştuk. Türkan Şoray sonradan daha başka türlü kadınları oynamaya başladı. Atıf Yılmaz *Mine* (1982) ile kurtardı onu, ama daha önceden kurtarılmış olacaktı, o aşamayı geçmiş olacaktı. Normalde kadın erkeğine sofrayı kurmayacaktı, ama Türkan orada sofrayı kurmuş kraliçe. Herkes Türkan’a hayran. Kavga gürültüden sonra da, o senaryo benim değil artık. Bu kadar uzun anlatmam bile boşuna bence.

Filmin künyesinde bir de Bülent Oran’ın ismi var.

Herhalde benden aldı oraya götürdü. Ayrıca ondan sonra Bülent Oran’la aramı da açmaya kalktığını hatırlıyorum. Ben demişim ki “aman, Bülent Oran olmasın da kim olursa olsun”. Hiç ağzımdan öyle bir laf çıkmaz, çünkü karısını filan tanyorum. Dergilerindeki yazıların bir tanesinde yalan da atmıştı.

Yarın Yarın’a gelince, orada kabahati kendi üstüme alıyorum. Sami Güçlü geldi bana ve dedi ki “ilk okuduğum gündün beri “Yarın Yarın”ı çekmek hayalim”. Referans olarak da Ertem Eğilmez’i verdi. Biz o sırada Ertem’le *Asılacak Kadın* (1986) dolayısıyla ahabız. Sami’nin asistanlığını yapan Ertem’e sordum, “bir adam filmimi çekmek istiyor ne diyorsun?” Adam açıkça “tavsiye etmem” dedi. Şimdi niye izin verdiniz diyeceksiniz. Ekonomik durumum dolayısıyla, bir de Ertem beğenmez ama adamın hayali, bakarsın iyi bir şey de çıkar diye ümitlendim. Sonra bir cast çıktı önüme ki... Hülya Avşar... Kitapta okuyunlarınız bilir, 27 yaşında bir kadınla 22 yaşındaki bir delikanlının aşkı söz konusu. Kadının çocuğa aşık olmasının sebebi de kendi ziyan ettiği gençliğini görmesi. Çünkü zengin bir adamla evlenip evine kapanmış gençliğini feda etmiş. Bu aşıkta bu gençliğini yakalama isteği var. Hülya Avşar o zaman oldukça genç. Diyelim ki Hülya Avşar 24 yaşında aşık olup gençliğini bulduğu adam ise gerçek hayatta 40 yaşında.

Bu adamın da saçını boyadılar. Hikaye ne oldu peki? Bu kocadan bıktı, gitti başka adamla. Manasız bir hikaye oldu. Çok kısa saçlı olan karakter saçını da kestirmede topuz yaptı. Kısaca saçma sapan bir şey oldu. Ama Feyzi Tuna ile olan patırtı burada olmadı, çünkü benim kendi kabahatim olduğuna karar verdim.

Senaryo da bir de Mehmet Murat Soner ismini görüyoruz.

Pınar Kür: Evet, sonradan yazar oldu. Citibank'ın ileri gelenlerinden biriydi sonra o işleri bıraktı. İlk yazarlığa adım atışı bu senaryodur.

Arada da Başar Sabuncu'nun çektiği *Asılacak Kadın* var.

Başar'la üç-beş saat oturduk, konuştuk ama benim verdiğim fikirleri o içselleştiremedi. Çünkü kitap üç ayrı bölümden, üç anlatı ve sacayağı gibi bir şeyden oluşuyordu. Fakat Başar, yargıç bölümünü tamamen attı. Filmin içine sokamadı ve ağırlığı kızla yaşlı adama verdi. Genç adam gittikçe kenara itildi ve bütünlüğü bozuldu. O yüzden ben de çok uğraşmadım. Bir kere sete gittim, üstüne de düşmedim, onun filmi diye bıraktım. Yıllar sonra, geçen sene film Digitürk'te oynadı. Filmı seyrettiğimde beğendim, çünkü kendi kitabımın bozulduğu, eksik anlatıldığı fikrinden uzaklaşmışım. Objektif bir film olarak seyrettim.

Başar, İsmet Ay'ın oyuncululuğundan o kadar büyülenmiş ki bütün hikayeyi onun üzerine çekmiş. Her şeyi yaşlı adamın üzerine kurmuş. Ama çekimler aynı mekanda, Kanlıca'da bir yalı da çekildi. Gariptir, *Yarın Yarın* da aynı mekanda çekildi. Ama bunun mekanı kullanışı çok farklı, çok güzel. İyi bir filmmiş meğerse dedim. Bir de küçük bir anekdot: Bu *Asılacak Kadın*'daki yalı Kandilli'de Mehmet Abut ve annesinin yalıydı. Mehmet annemle yaşıt gibiydi onun annesi de teyzemin yakın arkadaşı idi. Çok güzel gider gelirdik o yalya. Orayı kitabıma alıp tarif ettim. Fakat film çekileceği sırada anne ölmüş, akrabalar da çok baskı yapmışlar yalı yeni zengin birine satılmıştı. O yalıda çekme imkânımız yoktu, bu yalıyı buldular. Çocuğun, kadının sevgilisi olarak dışarıdan gelip bahçe kapı-

sından girme sahnesi vardı. Normal çekilen yalının da demir kapıları var ama Başar beğenmedi. Bütün gün geze geze kapı aramış ve bir kapı bulmuş. Hangi kapı çıktı o? Abut yalısının kapısı çıktı. Kısaca bütün gün Anadolu yakasını dolaşüyor bu kapıdır diyor ve bu kapı o kapı çıkıyor. O kadar mekân konusunda titizim.

Başka yapımcılardan gelen teklifler oldu mu?

Tabii oldu, hatta tekrar ağzımın payını aldım bu arada tekrar işe girdim. Mesela Kadri Yurdatap'tan *Bir Deli Ağaç*'i filme çekmek için bir teklif gelmişti, kabul etmedim. Kadri Yurdatap'a söylemediğim bir lafım var, benim filmimi çekecek biri varsa o da Fellini'dir. Buyursun gelsin.

Türk sineması tekrar çıkışta, sizin beğendiniz yönetmenler var mı?

Açıkçası, bazen bu film güzel seyret diye söylüyorlar ama ben, öteden beri Türk filmlerine çok rağbet etmemiş biriyim. Dedikleri filmlere de gittim ve her seferinde düş kırıklığına uğrayarak çıktım. Bir tek Zeki Demirkubuz'un *Masumiyet*'ini (1997) beğenmiştim, ama *Kader*'i (2006) beğenmedim. Son filminde *Masumiyet*'teki oyunculuk hiç yok. Çok da yaymış, diğer tarafta daha çarpıcı bir mesaj veriyordu, bir dünya kuruyordu. Ama bana sorarsanız, *Kader*'de dünya kuramamış. Reha Erdem'i, Nuri Bilge Ceylan'ı, Zeki Demirkubuz'u seyrediyorum ama Türk sinemasında çok parlak bir şey gördüğümü söyleyemeyeceğim. Fakat *Barda* (Yön: Serdar Akar, 2006) filminin bir fragmanını gördüm, o ilginç olabilir diye düşünüyorum.

Dinleyici Soruları

Filme çekilenler dışında içinizde kalan, çekilmesini istediğiniz bir romanınız var mı?

Yok. Bir Cinayet Romanı'na teklif geldi. Ben de "bir kere o üçleme, dur bakalım" dedim. Öyle heves etmiyorum, mutlaka kötü olacak diye düşünüyorum. Bir kez Okan Uysaler diye bir yönetmen vardı, o Bitmeyen Aşk'ı çok istemişti.

Yumuşak bakmıştım. Zuhâl Olcay o zaman gençti ve olabilececek bir şeydi, onu oynatmak istiyordu. Okan çok olumlu ve kabiliyetli bir çocuk olmasına rağmen o kadar kötü tecrübenin ardından “şöyle mi yapsam böyle mi yapsam?” deyince ben soğudum. O da başka bir şey çekmeye başladı sonra da hiç beklenmedik bir şekilde çok genç yaşta öldü. Şimdi artık Zuhâl Olcay yaşlandı ve açıkçası onun türünde bir kadın da gelmedi. Mesela Türkan Şoray gibisi çıktı. Nurgül Yeşilçay bir Türkan Şoray tipidir. Fatma Girik veya Hülya Koçyiğit tipi de çıktı ama Zuhâl’in gülerken bile hüznü bir bakışı var ya onu kimse yakalayamadı.

Genel olarak uyarlamalar hakkında ne düşünüyorsunuz? Uyarlamalara karşı önyargınız varmış gibi geldi.

Pınar Kür: Önyargı demeyelim de gözlem diyelim. Sadece Türk sinemasında değil dünyada iyi bir kitabın iyi bir filme dönüştüğü her zaman görülüyor. Mesela “Savaş ve Barış”ı Ruslar çekti, İngilizler çekti, Amerikalılar çekti. “Madame Bovary”i Fransızlar çekti, Amerikalılar çekti. Bunlar çok derinlikli kitaplar. Hikâyenin altında bir şey olan kitaplar sinemada iyi olmuyor. Hikâyenin nasıl anlatıldığı önemli. *Asılacak Kadın*’dan örnek vermek gerekirse okur kadının yaşadığı korkunçluğu Yalçın’ın gözünden okur. Başında çok iyi göremez, en sonunda anlar. Ama filmde nasıl oluyor? Başından itibaren Başar bunu gösteriyor. Sonra Yalçın’ın gelip pencereden o olayı görmesinin hiçbir anlamı kalmıyor. Çünkü seyirci zaten biliyor. Böyle anlatım özellikleri sinemada kayboluyor. Sinemanın kendi dili, kendi anlatımı var. Ama orta halli, yani hikâyenin ağır bastığı ve çok derin olmayan karakterli kitaplardan iyi film çıktığını görebiliyorum. Bunun örneği olarak da “They Shoot Horses, Don’t They?”i (Son Gerçek ya da Atları da Vururlar. Yazar: Horace Mckoy, 1935, Yön: Sydney Pollack, 1969) örnek verebilirim. Neticede kitabın anlattığı olaylar belli bir dönemin olaylarıdır. Orada Jane Fonda’nın oyunu ve yönetmenin filmi çekişi ön plana çıkıyor, hikaye ön planda olduğu için film güzel oluyor, ama kitap o kadar güzel değil. Önyargı olarak değil ben kendi gördüğüm film-

lerden hareket ederek söylüyorum. Özellikle senaryo ekibinin yazdığı filmler öyle olmuyor. Amerikan sineması dışında senaryo ekibinin yazdığı film var mı bilmiyorum. Malzemesini de kendi elindeki teknik imkânlarla göre kuruyor, dolayısıyla bir dünya kurabiliyor. Ama başkasının kurduğu dünyaya aktarırken eksik kalıyor gibime geliyor.

Bu yalnızca Türk sineması ile ilgili değil. Bizim sinemamız ile olan mesafem ise demin anlattıklarımından dolayı. Uyarlamalar olarak Kerime Nadir'inkiler gibi çok derinliği olmayan romanlar var. Kalkıp kimse Huzur'u⁹ film yapmadı. Gözünün önüne bir Mümtaz geliyor mu? Ben mesela 15-16 yaşında "Savaş ve Barış"taki Prens Andrei'ye âşık olmuştum. Bütün genç kızlar da Prens Andrei'ye âşık olur ve Natasha'ya onu bırakıp öbür adamla kaçtığı için kızar. Gel zaman git zaman BBC'nin bir uyarlaması televizyonda gösteriliyordu. Prens Andrei diye patates suratlı bir adam koymuşlar oraya. Eğer kitabı okumamış olup onu görmüş olsaydım, Prens'in nesine âşık olacaktım. Onun için onların gördüğü şeyler, okuduğumuz kitapta hayalimizde canlandırdığımız şeyler gibi olmuyor hiçbir zaman.

⁹ Ahmet Hamdi Tanpınar, Huzur, 1949; Dergâh Yay. 2004

Pınar Kür Kimdir?

1945 doğumlu olan Pınar Kür, Robert Kolej'in ardından Paris Sorbonne Üniversitesi'nde Karşılaştırmalı Edebiyat alanında eğitim aldı. 1971-1973 yılları arasında Ankara Devlet Tiyatrosu'nda dramaturg, 1979-1995 yılları arasında İstanbul Üniversitesi'nde okutman olarak çalıştı. İlk romanı "Yarın Yarın"ı 1976'da yayımladı. "Asılacak Kadın", "Akışı Olmayan Sular", "Bitmeyen Aşk" ve "Sonuncu Sonbahar"ın da aralarında bulunduğu çok sayıda roman ve öykü kitabına imza attı. İngiliz ve Fransız edebiyatından pek çok eseri Türkçeye kazandırmış bir çevirmen olan Pınar Kür, 1996'dan bu yana İstanbul Bilgi Üniversitesi Medya İletişim Bölümü'nde ders vermektedir.